

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ'NİN YEŞİLYOL PROJESİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Dünyada ana yeryüzü şekilleri dağlar, ovalar ve platolardan oluşmaktadır. Ülkemiz de dünyanın dağlık bölgelerinden biri olup,

- **2/3'ünü dağlık alanlar oluşturmaktadır.**
- **Dağlar ise suyun en önemli kaynaklarından ve hassas alanlardır.**

Kar ve buzul olarak depolanan sular taban suyunu sürekli beslerler. Biyolojik çeşitlilik için en değerli korunnaklardır. Bu nedenle **dağların ve ormanların hidrolojik çevrim içerisinde büyük önemleri vardır. Öyleyse su havzalarının bütünlüğünün korunmasında dağların ve özellikle dağ ormanlarının muhafazası özel bir öneme sahiptir. Suyun korunması yanında çok hassas ekosistemlerden olan dağlar ve yaylalar ülkemize özgü geleneksel yaşamın varlığını sürdürdüğü alanlardır.**

1992 yılında yapılan ve ülkemiz tarafından imzalanan **Rio Çevre Sözleşmesinde** dağlar "**Hassas Ekosistemler**" olarak adlandırılmıştır. Buna karşın günümüzde bu hassas alanların kullanımında şu sorunlar yaşanmaktadır:

- Düşük standartlarda ve yoğun yol yapımı,
- Ekosistemlerin adalara bölünmesi (parçalanması),
- HES'ler
- Temiz-tatlı su kaynaklarının bozulması
- Doğal yapıya uyumsuz betonlaşma,
- Kaçak avcılık
- Yaban hayatının tahribatı
- Kaçak ağaç kesimleri
- Yoğun yasal ormancılık etkinlikleri
- Plansız ve ölçsüz turizm yatırımları
- Seller ve etkisinin artması

Sayılan bu sorunlar, ülkemizde dağlarla ilgili olarak sık görülen sorunlar olup temelde "ekosistem" olarak adlandırılan yaşam alanlarını ve birlikteliğini bozmaktadır. Orman fakültelerinde öğretilen temel kurallardan biri de hassas ekosistemlerde (dağlarda) yapılan ve yukarıda sayılan olumsuz etkilerin zararlarının telafi edilmesinin zorluğu ve dağlardan yararlanma esnasında doğal dengenin mutlaka korunmasının gerektiğidir. ***Eğer yüksek yayla ve dağ alanları yollarla parçalanırsa hem buralar kaybedilir hem de aşağıdaki tarım alanları ve yerleşim alanları yaşanmaz hale gelir. Dünyanın değişik yerlerinde her gün buna ait örnekleri görmekteyiz.***

Bu bağlamda, İstanbul'da mega projelerle hızını alamayan Adalet ve Kalkınma Partisi siyasal iktidarının çılgın projelerinden biri de Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ortaya çıkmış ve 2.600 km uzunluğunda asfalt yollarla ormanın ve engebeli, erozyona çok hassas olan dağlık sistem parçalanmaya başlamıştır. Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu'nun "*Yeşilyol projesi en kısa sürede tamamlanarak markalaştırılacak. Yol güzergâhında yer alan turizm bölgelerinin planlama çalışmaları kısa sürede tamamlanarak özel sektör yatırımlarına hazır hale getirilecek. Bu sayede bölgenin her mevsimde turist çekebilen, turistik aktivitelerin yapılabilirdiği, ülkemizin en önemli turizm merkezlerinden biri haline gelmesi sağlanacak.*

Yeşil Yol üzerinde yer alan turizm amaçlı tesislerin yapılması ve iyileştirilmesi desteklenecek.” şeklinde bir açıklaması olmuştur.

Bu açıklama bile tek başına bölgenin çok hızlı bir şekilde yapılaşmaya açılacağını ve doğal ekosistemlerin hızlı bir şekilde yok edileceğine işaret etmektedir.

Turizm alanlarının yollarla tahrip edilerek turizmin gelişeceğini söylemek turizmi özellikle de doğa turizmini bilmemektir. Doğu Karadeniz’de yolun gidip tahrip etmediği bir yayla neredeyse bulunmamaktadır. Özellikle çoğu Yayla Turizmi Merkezlerinin plansız, kişiliksiz ve çirkin halleriyle nasıl olup da turist beklediğini anlamak güçtür. Mevcut haliyle bile yayla turizminin çok uzağında olan uygulama sonucu yaylalar betonlaşmış, doğal yapı bütünlüğü ve estetik değeri yok edilmiştir.

Diğer yandan bu açıklamada yayla turizmini diğer aylara yayma düşüncesi geliştirilmiştir. Bu gerçekçi değildir çünkü mevcut haliyle bile gerçek anlamda Yayla Turizmi diye bir uygulama yapılmamaktadır. Yapılmakta olan şey, yirmi yıldan fazladır tanımı yapılamamış bir turizm kılıfı içinde yayla pazarlamasıdır. Yayla turizmi diye görülen uygulamaların büyük çoğunluğu Milli Park ve benzeri korunan alanlar içinde yapılan faaliyetlerdir. ***O nedenle, geline aşama gerçek anlamda yapılmak istenen, yayla turizminden daha da uzaklaşmak ve dağları da çok daha kolay ulaşılabılır hale getirerek kentlerde olduğu gibi rantı açmaktır.***

Diğer yandan, küresel iklim değişikliği ve olası etkileriyle ilgili yapılan projeksiyonlarda Türkiye’nin en yaşanabilir bölgelerinden biri olarak Doğu Karadeniz Bölgesi gösterilmektedir. ***Acaba, bu öngörü çerçevesinde bu alanlar daha şimdiden gelecek için mi hazırlanmaktadır? sorusu akla gelmekte ve eğer sebeplerden biri böyle ise asıl amacın yine yayla turizminden çok bölgenin dağlarının betonlaşma için hazırlanmasıdır.***

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

THE FORESTERS' ASSOCIATION OF TURKEY

Yeşili görmeyen gözler, renk zevkinden mahrumdur.

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

THE FORESTERS' ASSOCIATION OF TURKEY

Yeşili görmeyen gözler, renk zevkinden mahrumdur.

Yeşilyol konusu 4-5 yıl önce zamanın Bayındırlık Bakanı Sayın Faruk Özak tarafından ortaya atılmıştır. Bakanın öngörülerine göre bu “muhteşem proje” hayata geçirilince turistler bir gün bir yayla yerine bütün yaylaları gezebilecektir. Bunun üzerine Doğu Karadeniz Hizmet ve Kalkınma Birliği Master Plan ihalesi açmıştır. Ve gelinen noktada Adalet ve Kalkınma Partisi siyasal iktidarının hiçbir hassasiyeti dikkate almadan yaptığı uygulamalarına bir yenisini daha eklenerek yaylaların yeşil yol projesiyle birbirine bağlanması düşüncesini gerçekleştirmeye başlamıştır. Başbakan dan valilere kadar hiçbir yetkili, doğal ekosistem kavramı üzerinde durmamış, hedef olarak yine mevcut yapıyı tahrip ederek kısa zamanda büyük rant sağlamaya seçmiştir. 13 yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi siyasal iktidarında bu durum ne yazık ki bizlere yabancı olan bir uygulama değildir. Bu bağlamda Adalet ve Kalkınma Partisi siyasal iktidarı yine şaşırtmamıştır.

Burada “**ANA MESELE**” Yaylaların İmara açılması meselesidir. Bir zamanlar 40 milyon ha’ dan fazla olan meralar 14 milyon ha’lara düşürülmüştür. Mera azalması hayvancılığın da azalması, hayvansal ürünlerdeki kalitenin düşmesi, toprak ve su erozyonunun artması demektir. Amaç dışı mera kullanımının yasal dayanağı da, son çıkarılan, 25 Şubat 2011 tarihli ve 27857 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Mera Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” ile atılmıştır. Artık meraların tahsis amaçları değiştirilebilecektir. Hatta **Yayla** olarak adlandırılan ve aslında birçoğu orman içi yerleşim olan alanların daha sonra belediyelere bağlanmaları gerçekleştirilecektir.

Ülkemizdeki belediye olan olmayan hemen tüm yerleşim yerlerinde, kanalizasyonların arıtılmadan, katı atıkların ayrıştırılmadan akarsu, göl ve denizlere döküldüğü ve birçok altyapı sorununun yaşandığı gözler önündeyken bunlar görmezden gelinmekte ve anlaşıyor ki sorunlara artık dağlar ve meralar da ortak edilmektedir.

Bu bağlamda şu sorulara yanıt verilmesi gereklidir:

- Bu kadar büyük bir alanda yol yaparak bütün yaylaları birbirine bağlama düşüncesi doğal yapının bütünlüğü ve ekosistem yaklaşımı açısından değerlendirilmiş midir?
- Gerçekçi ve bilimsel temellere dayalı ÇED Raporları hazırlanmış mıdır?
- Tüm yaylalar turizm alanı mıdır ya da olması gerçekçi midir?
- Hepsi birbirine benzeyen ve benzer bir ekosistemde yer alan bu yaylalara talep nedir? Kaç milyon turist beklenmektedir?
- Gerçek anlamda yayla turizmi nedir? Tanımı yapılmış mıdır?
- Burada nasıl bir turizm faaliyeti planlanmaktadır? Ekoturizm mi? Yoksa klasik anlamda uygulanan turizm faaliyeti mi?

Bu sorulara yanıt verilmiş midir? Ve bu sorular yanıtlanmadan bu faaliyetleri başlatmanın arka planında gerçekte ne yatmaktadır?

En önemlisi de;

- **Bu yolu kim istemektedir?**
 - Turizmciler mi? Hayır
 - Ekologlar, biyologlar ya da çevreciler mi? Hayır
 - Yerel halk mı? Hayır
 - Turistler mi? Külliye hayır
 - **SİYASİLER Mİ? EVET! Öyleyse bu teknik ve doğru bir proje değildir**
- **Turizm yolu olduğu söylenen “Yeşil Yol” nereden geçecektir?**

Görülüyor ki ormanlardan, meralardan, göllerden, derelerden ve tepelerden geçecektir. Öyleyse bu projenin çok iyi;

 - Fiziki planı
 - Gerçekçi Ekolojik Etki (ÇED raporu) planı
 - Sosyal etki raporu olmalıdır. Yapılmış mıdır?
- **Alandaki mevcut yollar yetersiz midir?**

Gerçekte yollar yeterlidir. Yaylalarda hep şikâyet edilen konu her tarafın yollarla delik deşik edildiği, doğanın ne kadar bozulduğu ve yol gidince yaylaların şehir haline geldiği değil midir? Karadeniz yaylalarında yola değil, tersine yolların azaltılmasına ihtiyaç var. Oysa ki;

 - Yapılaşmada ve mimari başkalaşımında,
 - Habitatların parçalanmasında,
 - Orman hastalıklarının gelişinde,
 - Sucul sistemlerin bozulmasında,
 - Doğallığın ortadan kalkmasında,
 - Görsel kalitenin düşmesinde,
 - Üst yapının gelmesinde,
 - Gelgeç turist doluşmasında,
 - Yasa dışı avcılığın artışında
 - Ve gerçek anlamda **doğa turizminin bitişinde**

Birinci derece sorumlu olan “YOL” dur

Yeşil yol projesi ile turist beklemek akılcı bir yol değildir. Tersine turistlerin geleceği alanlar tahrip edilmiş olur. *Yaylalar ve yüksek dağ ormanlarının dünyanın çatısı olduğu, buralarda başlayacak kirlenmenin yukardan aşağıya doğru yayılarak bütün ekosistemleri ve canlı yaşamlarını olumsuz etkileyeceği gerçeği ortada iken, yüksek yerlerde oluşturulacak bu tür yoğun yerleşimlerin teşvik edilmesinin, yöredeki bütün canlıların sağlıklı yaşama hakkını elinden alacak bir uygulamadır.*

Dünyada, eğer yaylalar ya da yüksek dağlar; binalardan, yollardan, başka çeşit baskılardan uzak tutulabilseydi, Milli Park ve benzeri uygulamalar ortaya çıkar mıydı?

Sonuç olarak;

- Yapılmaya başlanan ve adının “KARAYOL” olması gerekirken, şirin göstermek için “YEŞİLYOL” denilen uygulama derhal durdurulmalıdır.
- Gerçekçi ve bilimsel temellere dayalı bir ÇED Raporu hazırlatılmalıdır.
- Yerel halkın katılmadığı bir proje asla uygulanmamalıdır.
- Yol yapımı, devamında yapılaşma ve rant yerine gerçek anlamda “YAYLA TURİZMİ” için projeler geliştirilmeli ve bir yandan ekosistem bütünlüğü diğer yandan yerel kültürün devamlılığı sağlanmalıdır.
- Türkiye’nin doğası açısından en yeşil, aynı zamanda bir o kadar da hassas olan ve dünyada öncelikli korunması gereken 200 karasal ekosistemden biri olan bölgede bu benzeri projeler söz konusu edilmemelidir.
- Dünyadaki tatlı su kaynaklarının çoğunun ana doğuş yeri yüksek dağlar ve dağ ormanlarıdır. Sürekli su temininde, dağ ormanlarının ve alpin çayırılıkların muhafazası özel bir öneme sahiptir.
- Yaşam için varlığına muhtaç olduğumuz kaynakları yok etmek ancak ekolojik intihar olarak adlandırılabilir. Dağlar, yollar ve binaların yapılacağı kirletilmiş alanlar değil, su kaynağı olarak korunması ve kullanılması gereken en değerli yaşam destek sistemleri olarak kabul edilmelidir.
- Ortalama eğimi %74 olan bir bölgede yeni yapılacak 1000 km ve genişletilecek / düzeltililecek olan 1600 km uzunluğundaki inşaattan milyonlarca metreküplük hafriyat çıkacaktır. Dağlar gibi hassas ekosistemlerin bu tahribatı örtebilme gücü yoktur. Bu uzunluktaki yol bu nedenle de tüm doğallığı yok etmeye adaydır. “Yeşil” eklenerek kutsanmak istenen bu “kara” yol bölüm bölüm pay edilerek peşkeş çekilen büyük bir rant yolu olacaktır.